

Гора, Опоље и Драгаш су имена са посебним значењима и карактеристикама, али у географском смислу чине јединствену целину и подразумевају планинску област на крајњем југозападу Метохије – подручје између Шар планине и Коритника. Најближи суседи су им Македонија на југоистоку и Албанија на западу, са којима њихова планинска села и физички граниче.

Гора и Опоље – да одмах разјаснимо – су планинске жупе које уоквирују планински висови Шаре, Кораба и Коритника. То је простор на самој тремећи између Србије, Македоније и Албаније. А Драгаш је варошица у средишту тог подручја и она је била дуго, све до 1990.године, заједничко седиште општине. Ове жупе се у много чему разликују и до њих се може доћи једино са севера, локалним путем који их повезује са Призреном.

А ко су, заправо, Горанци? Према расположивој литератури, становништво Горе чине претежно натурализовани муслимани – Горанци. Они су исламизовано домицилно становништво словенског порекла и свој национални идентитет исказују искључиво именом свога врлетног краја. Има ту православца, католика, муслимана – Турака и Рома, али ће вам у разговору увек рећи да су они у првом реду и пре свега Горанци, да поштују своје корене, али да им не придају особити значај.

Горанци говоре својим посебним језиком, који „није ни српски, ни македонски, ни албански“, али садржи доста примеса сва три.

За разлику од Горе, у суседном Опољу, у селима на падинама Шаре и Коритника, живе претежно Шиптари, чији су се преци у дугом временском периоду досељавали из Албаније. При томе је занимљиво да и једни и други – и они из Горе и ови из Опоља – представљају хомогене етничке скупине, тако да се међусобно разликују не само по вери, већ и културном наслеђу, језику којим говоре, обичајима, начину облачења, породичном животу, традицијама које негују итд.

Ово је, иначе, живописан планински крај. Просторе Горе и Опоља пресецају брзе и бистре планинске речице, кањони и усеци са богатом вегетацијом, а свуда

Међутим, уз све ове атрибуте, треба рећи да је то изразито неразвијен и уоколо су масивне стогодишње шуме богате разноврсном дивљачи. сиромашан планински крај, који је географски и саобраћајно потпуно изолован. Због велике надморске висине, оштре зиме, наглих промена времена и оскудне привреде, могло би се рећи да овде владају сурови услови живота.

Села у саставу Горе и Опоља растркана су по долинама и висоравнима између највиших врхова Шар-планине, Кораба и Коритника. Драгашка општина смештена је на Шари, на надморској висини од 2.322 и 2.623 метра. Са северозападне стране овај крај затвара Коритник, висок 2.394 метра, а од најотворенијег и најприступачнијег залеђа – Призренске равни – одваја га побрђе ниске планине Цвилен. Средња надморска висина оба региона општине Драгаш износи око 1.500 метара. Између њих ипак постоје разлике у рељефу. Опоље на северу је претежно равно, док је Гора највећим делом изразито брдовит крај. Уз то, она је територијално знатно већа – простире се на око 400, а Опоље на 108 квадратних километара.

Варошица Драгаш, раније заједничко седиште општине, позната је као старо илирско насеље, али без неких видљивих трагова своје најраније прошлости. Клима је овде умерено континентална – зиме нису ни превише дуге ни претерано оштре, јер високи планински ланци штите овај брдовити крај од хладних ветрова и екстремних мразева.

Шарпланински део општине Драгаш има обиље извора бистрих и брзих токова. Супротно томе, кречњачки Коритник је скоро безводан. Изворе и водотокове напајају и снежници, који се понекад одрже до краја лета и почетка новог снега.

Веома је разграната мрежа река и речица које никад не пресушују. Највећа је Плавска река, у коју се сливају највеће воде Горе и Опоља. На просторима Горе су још Бродска, Радешка, Лештанска и Рестелничка река, а у Опољу Плајничка река.

Натурализовани Горанци, који су најбројнији на овим просторима, вредан су, мирољубив и доброћудан народ. Увек су настојали да имају добре односе са суседима других вера и нација. На добре комшијске односе и сарадњу упућивали су их тешки услови живота у овом крају, а такође и заједнички интереси. Нажалост, међусобно приближавање одвијало се уз доста тешкоћа, нарочито када су у питању њихови суседи Шиптари, па је то био разлог за повремена масовнија исељавања Горанаца. Последњи велики талас исељавања отпочео је крајем прошле деценије, када су необуздане националне страсти и верски фанатизам шиптарских екстремиста порушили све дотадашње мостове међу људима.

Та суморна свакодневица није битно промењена ни доласком међународних мировних снага, које су, наводно, имале за циљ да зауставе исељавање, да избеглице врате на њихова вековна станишта и свима на Косову и Метохији осигурају миран и безбедан живот. Да тако прокламована тежња није остварена сведочи управо и примјер Горанаца, који и даље напуштају свој завичај.

Горанци су надалеко познати и као печалбари. То су веома солидарни и упорни радници, врло привржени породици и родном крају, одувек спремни на самоодрицање у корист најближих. И данас су печалбари из Драгаша, са падина Шаре и Коритника, познати широм Европе као врсни посластичари и ашчије. Они су вешти мајстори и у оквиру других заната и професија.

На Косову и у Метохији веома цене фолкорне традиције Горе и Опоља, које се брижљиво чувају. Људи са ових простора препознатљиви су и по својим ношњама и обичајима.

У животу Горанаца веома су укоренење традиције. Тако они од давнина организују годишње “пеливанске приредбе”, на којима се такмиче и приказују своје вештине, а све је

Горанци – људи племенитог соја

Пише: Драгиша Спремо
субота, 05 март 2011 14:36

обележено са доста фолклора, па ови скупови магичном снагом привлаче и старо и младо. Али, општа неповољна атмосфера на Косову и Метохији, која карактерише садашње време, не даје повода да се та лепа традиција и настави.